

Hvilke tjenester og tilbud har vi i Bamble kommune?

Vedlegg 1 til Handlingsplan for forebygging av selvmord i Bamble kommune
2024-2028

Innhold

1. Forord	3
2. Hvilke tjenester og tilbud har vi i kommunen?	3
2.1 Psykisk helse i barnehagene	3
2.2 Psykisk helse i skoler	4
2.3 Pedagogisk-psykologisk tjeneste	4
2.4 Skolehelsetjeneste og miljøtjeneste	4
2.5 Helsestasjonene	5
2.5.1 Helsestasjon for barn 0-5 år	5
2.5.2 Helsestasjon for ungdom.....	5
2.5.3 Helsetjeneste for flyktninger og asylsøkere	5
2.6 SLT og Natteravn	5
2.7 Psykisk helse –og avhengighetsteam	6
2.8 Frisk Bris	6
2.9 Barne –og familievern	7
2.10 Fastlegen	7
2.11 Legevakt.....	7
2.12 Hjemmetjenester og koordinerende tjenester	7
2.13 Psykososialt kriseteam	8
2.14 NAV.....	8
2.15 Kommunale boliger, omsorgsboliger og bofellesskap	8
2.16 Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud	9
2.17 Seniorliv.....	9
2.18 Fysio –og ergoterapitjenester	9
2.19 Folkehelsekoordinator	9
2.20 Veterankontakt.....	10
2.21 Knutepunktet.....	10
2.22 Idrett, kultur og fritid.....	10
2.23 Frivillighet	11
2.21.1 Mental helse Bamble.....	11
2.21.2 LEVE Telemark	11
2.24 Andre tjenester/instanser som yter hjelp til kommunens innbyggere	12
Referanseliste.....	13

1. Forord

Dette dokumentet er et vedlegg til Handlingsplan for selvmordsforebygging i Bamble kommune for 2024-2028. Oversikten over tjenestene og tilbudene i kommunen ble skrevet høsten 2023. Det er ønskelig at dokumentet oppdateres jevnlig ettersom tjenester og tilbud utvikles eller endres, og at dokumentet kan brukes som vedlegg til annet planarbeid i kommunen.

2. Hvilke tjenester og tilbud har vi i kommunen?

2.1 Psykisk helse i barnehagene

Barnehagene har en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagene (Utdanningsdirektoratet, 2017). Dette er noe barnehagene i Bamble til enhver tid har fokus på. Barnehagene i Bamble har utviklet en felles, systematisk og bevisst praksis for kompetanseheving av personalet i alle barnehagene, både kommunale og private. Det er etablert et lokalt nettverk som består av styrere fra private og kommunale barnehager, tillitsvalgt og barnehagemyndighet. Kompetanseplanen tar utgangspunkt i den nasjonale strategien «Kompetanse for fremtidens barnehage» for 2023-2025 (Kunnskapsdepartementet, 2022). Bamble kommune har inngått en partnerskapsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge, som skal være faglig bidragsyter. I 2021 ble det utarbeidet «Plan for trygt og inkluderende barnehagemiljø» i Bamble. Planen er et verktøy for alle barnehagene i arbeidet med barns psykososiale barnehagemiljø, hvor hensikten er å sette det forebyggende arbeidet i system, og å følge opp krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, trakassering, diskriminering og vold. Barnehagene i Bamble er Liv og røre-barnehager, hvis mål er å fremme helse, trivsel og inkludering som grunnlag for læring og livsmestring for alle barnehagebarn. Det finnes en rekke hjelpeinstanser som tilbyr rådgivning, konsultasjon, kartlegging og behandling for barn i barnehage. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) er barnehagens nærmeste rådgivende organ og støttespiller.

2.2 Psykisk helse i skoler

I Bamble kommune har vi fem barneskoler, én ungdomsskole som nylig ble etablert, og Bamble videregående skole. Alle skolene har egne helsesykepleiere og miljørådgivere. Alle skolene har livsmestring på timeplanen, som vil være gjenstand for videre utvikling, både i denne planen og i Forebyggende plan mot atferdsvansker og omsorgssvikt. Den sistnevnte planen er under utarbeiding. Det har vært gjennomført flere programmer i skolen, som forebyggende tiltak mot mobbing og utenforskap, rusbruk og psykisk uhelse.

Helsesykepleiere og miljørådgivere har fastsatte program inn i skolen der de underviser om psykisk helse, seksualitet og rus, i tillegg til oppfølging på individ –og gruppenivå. Innhold og omfang av undervisningen varierer noe fra skole til skole. Ungdomsskolen har et etablert samarbeid med SMISO (Senter mot incest og seksuelle overgrep), hvor SMISO holder undervisning for elevene. På Bamble VGS har de i tillegg VIP-undervisning med helsesykepleier, fysioterapeut og kommunepsykolog, samt helseuke og rusundervisning. PPT er skolens nærmeste rådgivende organ, og i senere tid har også Psykisk helse –og avhengighetsteam vært mer involvert i arbeid rettet mot skolene og/eller med enkeltelever.

2.3 Pedagogisk-psykologisk tjeneste

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) utreder enkeltbarns behov og gir råd om spesialpedagogiske opplæringstiltak. PPT er barnehagens og skolens nærmeste rådgivende organ, og gjør en viktig innsats for at hvert enkelt barn med behov for særskilt tilrettelegging skal få et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud. PPT veileder også lærere på klassenivå når det er behov for dette.

2.4 Skolehelsetjeneste og miljøtjeneste

Alle skolene i Bamble har en egen skolehelsetjeneste, der det er lav terskel for elevene å ta kontakt. Helsesykepleierne har faste dager på skolene. Noen av barneskolene har ikke tilgang til helsesykepleier hver dag grunnet at helsesykepleiers ansvarsområde er fordelt på to skoler. Alle skolene i Bamble har egne miljørådgivere. Miljørådgiverne og helsesykepleierne bidrar til å skape et godt og trygt skolemiljø samt forebygger mistrivsel, konflikter, mobbing, rus og andre sammensatte sosiale problemer blant elever. Både miljørådgiverne og helsesykepleierne jobber forebyggende og helsefremmende på gruppenivå og individuelt med elever, hvor de tilbyr samtaler og oppfølging av somatiske og

psykiske helseplager, i tillegg til sosiale utfordringer. De samarbeider tett med andre tjenester i kommunen og i Spesialisthelsetjenesten.

2.5 Helsestasjonene

Bamble kommune har egne helsestasjoner for barn og for ungdom samt helsetjeneste for flyktninger og asylsøkere. Kommunen hadde tidligere Helsestasjon for voksne, men har nylig valgt å legge tilbudet til andre tjenester.

2.5.1 Helsestasjon for barn 0-5 år

Helsestasjon for barn på 0-5 år følger opp de minste barna og deres omsorgspersoner, og tilbyr hjemmebesøk etter fødsel, veiledning og rådgivning til foreldre, helseundersøkelser, barseigrupper, vaksinasjon og foreldrekurs. Helsestasjonen tilbyr foreldreveiledningskurset «Trygghetssirkelen» (Circle of Security) til alle nybakte foreldre og foreldre med barn i alderen opp til 5 år. Trygghetssirkelen gir foreldre verktøy til å bedre forstå hvilke behov barn har, hvilke signaler de gir og hva vi kan gjøre for å møte disse behovene bedre.

2.5.2 Helsestasjon for ungdom

Helsestasjon for ungdom (HFU) er et lavterskel, drop-in-tilbud for ungdom mellom 13-23 år, og er lokalisert på den nye ungdomsskolen. Helsestasjon for ungdom er åpen to ganger i uken, og tilbyr tjenester hos helsesykepleier, lege, jordmor, fysioterapeut og terapeut fra Psykisk helse –og avhengighetsteam. Ungdom kan få samtale, råd og veiledning om fysisk helse, psykisk helse og seksuell helse.

2.5.3 Helsetjeneste for flyktninger og asylsøkere

Helsetjeneste for flyktninger og asylsøkere er en koordinerende, veiledende og rådgivende tjeneste for nyankomne flyktninger som bosettes i Bamble. Tjenester omfatter kartleggingssamtale med helsesykepleier, helseundersøkelse hos lege, hjelp til å få fastlege og tannbehandling, informasjon, råd og veiledning i helsespørsmål, helserettet undervisning for deltakere på Voksenopplæringen og tett samarbeid med Flyktningetjenesten og fastlegene.

2.6 SLT og Natteravn

SLT (Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak) er et hjelpemiddel for å samordne rus og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. SLT-teamet jobber i hovedsak mot personer eller grupper i alderen 13-18 år. En representant fra teamet skal

fremover være tilstede på fritidsklubbene for å informere om rus samt være tilgjengelig for ungdom og deres foresatte/pårørende. Bamble kommune har Natteravn, som er til stede for barn og unge når de ferdes ute på kveld –og nattetid. Hensikten er å forebygge og dempe uønskede hendelser.

2.7 Psykisk helse –og avhengighetsteam

Psykisk helse –og avhengighetsteam gir tilbud til hele befolkningen og er med det en livsløpstjeneste, med et utvidet fokus på familier, barn og unge. Psykisk helse –og avhengighetsteam er et gratis lavterskeltilbud med bred og tverrfaglig kompetanse hos de ansatte, inkludert ruskonsulenter og kommunepsykolog. Teamet tilbyr alt fra samtalebehandling, både individuelt og i et familieperspektiv, til foreldreveiledning og veiledning til andre yrkesgrupper, koordinering av tjenester og ansvarsgrupper, oppsøkende arbeid, individuell plan og praktisk bistand. Teamet bruker kriseplaner når det er aktuelt i oppfølgingen, og samarbeider tett med andre relevante tjenester. I 2022 ble det opprettet et samarbeid mellom Psykisk helse –og avhengighetsteam og Frisk Bris i styrking av lavterskeltilbudet Rask psykisk helsehjelp (RPH). Dette er et samarbeid mellom Bamble og Kragerø kommune. RPH er et lavterskeltilbud for innbyggere over 16 år, og tilbyr samtalebehandling, assistert selvhjelp og kurs/undervisning.

2.8 Frisk Bris

Frisk Bris er et gratis lavterskeltilbud, og har et bredt spekter av tilbud bestående av arbeidsrettet rehabilitering, individuell jobbstøtte, Rask psykisk helsehjelp, Frisklivssentralen, Frisk Bris Ungdom, Los-prosjektet og Talenhuset. Innenfor arbeidsrettet rehabilitering tilbys Individuell plan, koordinering av tjenester og arbeidsutprøving. Individuell jobbstøtte (IPS) er et samarbeid mellom Frisk Bris, Psykisk helse –og avhengighetsteam, NAV og DPS i et 3-årig prosjekt med støtte fra Helsedirektoratet. På Frisklivssentralen tilbys ulike aktivitetstilbud, kostholdsveiledning og veiledning for røyke- og snusslutt. Ungdomstilbudet omfatter hjelp til å fullføre skole eller hjelp til arbeidslivet. Los-prosjektet er et tilbud til ungdom mellom 12 og 24 år som ønsker hjelp til å fullføre skolegang. Frisk Bris og NAV Bamble har etablert Talenhuset hvor ungdom som står utenfor skole og arbeid får mulighet til å utvikle seg og mestre i et fellesskap, og jobber med tilrettelagt motivasjons –og mestringsprogram. Frisk Bris har som nevnt etablert et samarbeid med Psykisk helse –og avhengighetsteam samt Kragerø kommune i styrkingen av RPH-tilbudet.

2.9 Barne –og familievern

Virksomhet for barne –og familievern inneholder Barneverntjenesten og Familieteam. Virksomheten yter hjelp etter lov om barnevern (Barnevernsloven, 2021), og driver i tillegg forebyggende arbeid. Barnevernets oppgave er å ta vare på de mest utsatte barna. De skal beskytte barn mot omsorgssvikt og sikre barn trygghet. Ved bekymring for omsorgssituasjonen til barn eller ungdom under 18 år, anbefales det å sende bekymringsmelding til Barneverntjenesten. Ved mistanke om vold og overgrep skal bekymringsmelding sendes til Barneverntjenesten og politiet. Tjenesten er også tilgjengelige for anonym drøfting på telefon. Familieteam er en forebyggende tjeneste som primært er et hjelpetiltak i regi av barnevernstjenesten, men har også et lavterskeltilbud til familier/foreldre i kommunen. Barnevernsvakta i Grenland dekker også Bamble kommune.

2.10 Fastlegen

Fastlegene er i mange tilfeller de første som er i kontakt med personer som strever med sin psykiske helse, og som ofte foretar vurderinger av selvmordsrisiko. Fastlegene er som regel de som henviser videre til andre hjelpeinstanser, med unntak av lavterskeltilbud hvor individer kan henvende seg på egenhånd. Fastlegene har med andre ord en svært viktig rolle i innbyggernes liv og er en viktig samarbeidspartner for alle andre tjenester og instanser.

2.11 Legevakt

Legevakt gir helsehjelp utenfor fastlegens åpningstider, og foretar også selvmordskartlegging –og vurdering. Legevakta i Bamble tilbyr også legemiddelassistert rehabilitering (LAR). Det er vedtatt at legevakten i Bamble skal slås sammen med legevakt i Porsgrunn kommune.

2.12 Hjemmetjenester og koordinerende tjenester

Tjenestekontoret i kommunen behandler innbyggeres søknad om hjemmetjenester, og innvilger tjenester ut ifra innbyggeres behov for helsehjelp og praktisk bistand.

Hjemmetjenesten i Bamble tilbyr et bredt spekter av hjelp til hjemmeboende med behov for bistand, slik som hjemmesykepleie, praktisk bistand, trygghetsalarm, matombringing og annet. Hjemmetjenesten er bemannet 24 timer i døgnet. Kreftkoordinatoren gir tilbud til kreftpasienter i ulike faser, tilbyr oppfølging til pårørende, og samarbeider tett med hjemmetjenesten. Demenskoordinator følger opp individer med demens og deres pårørende, og bidrar aktivt til utvikling av gode rutiner, samhandling og tilbud innen

demensomsorgen. Pårørende får tilbud om Pårørendeskolen. Helsehuset har en dagavdeling for hjemmeboende eldre med behov for et trygt og stimulerende miljø.

2.13 Psykososialt kriseteam

Psykososialt kriseteam bistår enkeltindivider og/eller nettverk når det skjer en brå, dramatisk eller kritisk hendelse i livet. Kriseteamet hjelper til med bearbeiding av normale psykiske reaksjoner og annen type støtte, avhengig av behovet til den enkelte. De bistår i situasjoner der noen har tatt sitt eget liv eller forsøkt å ta sitt eget liv, samt drap, uventet dødsfall, alvorlige trusler, ulykker og tilskuersituasjoner der noen har vært vitne til eller bistått ved en alvorlig hendelse. Kriseteamet samarbeider tett med Bamble legevakt. Kriseteamet er døgnbemannet, men er først og fremst et tilbud utenom åpningstid til det ordinære hjelpeapparatet. Kriseteamet bistår i den akutte fasen, som vil si de første timene og dagene etter hendelsen. Ved behov utover dette, skal enkeltpersoner henvises videre til rett hjelpeinstans.

2.14 NAV

NAV er navnet på Arbeids- og velferdsforvaltningen i Norge. NAV er et samarbeid mellom stat og kommune, der samfunnsoppdraget deres er å bidra til sosial og økonomisk trygghet for innbyggerne, samt fremme overgang til arbeid og aktivitet. Målet er å skape et inkluderende samfunn og arbeidsliv, og et velfungerende arbeidsmarked. NAV Bamble jobber tett med flere av kommunens tjenester, hvor Frisk Bris spesielt er en nær samarbeidspartner i arbeidsrettede tiltak. Flyktingetjenesten og voksenopplæringen ligger under NAV Bamble. NAV Bamble er involvert i mange menneskers liv i sårbare perioder, ofte grunnet økonomiske vansker, arbeidsrelaterte utfordringer og langvarige helseproblemer.

2.15 Kommunale boliger, omsorgsboliger og bofellesskap

Bamble kommune har flere kommunale boliger, omsorgsboliger og bofellesskap med og uten heldøgnsomsorg, samt institusjonsplasser bestående av rehabiliterings-, korttids- og langtidsopphold. De ulike omsorgsboligene og bofellesskapene er tilrettelagt for personer med somatiske helseutfordringer, langvarige psykiske vansker, rusutfordringer og andre funksjonsnedsettelse.

2.16 Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud

Kommunen har et øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud for personer med somatiske helseutfordringer på Bamble helsehus, og et øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud for personer med kjente psykiske og/eller rusrelaterte problemer i Nustadbakken. Dette er frivillig tilbud ment som et alternativ til sykehusinnleggelse, hvor oppholdet kan vare i inntil fem døgn.

2.17 Seniorliv

Det nye tilbudet «Seniorliv» vil bli et forebyggende og helsefremmende tilbud for seniorer i Bamble kommune. Tilbudet ønsker å bidra til at seniorer har en bra hverdag, god helse og inspirere til et aktivt liv. Gjennom foredrag om aktuelle temaer, lett tilgjengelig informasjon og mulighet for individuell veiledning, ønsker Seniorliv å gjøre målgruppen i stand til å ta gode valg for eget liv og helse. Tilbudet har som mål å motvirke ensomhet og passivitet, og vil både informere om aktuelle tilbud i Bamble kommune, etablere nye møteplasser og gi nyttige tips i hverdagen. Seniorliv vil skape en bevissthet rundt hva den enkelte ønsker å fylle tiden sin med, og hvordan det kan være lurt å legge en plan for å få en best mulig pensjonisttilværelse.

2.18 Fysio –og ergoterapitjenester

Ergoterapeutene arbeider med mennesker som har, eller står i fare for å få, vansker med dagliglivets aktiviteter. Tjenesten inngår som en del av kommunens tverrfaglige habilitering –og rehabiliteringstilbud, og er en gratis tjeneste. Fysioterapeutene hjelper til med opptrening etter sykdom eller skade, hverdagsrehabilitering og omfatter også helsefremmende arbeid med fokus på tilrettelegging for fysisk aktivitet. I tillegg til kommunalt ansatte fysioterapeuter, har kommunen driftsavtale med flere privatpraktiserende fysioterapeuter med ulik kompetanse, inkludert psykomotorisk fysioterapeut med god kompetanse på traumer.

2.19 Folkehelsekoordinator

Bamble kommune har en folkehelsekoordinator. Definisjonen på folkehelsearbeid er som følger: «Samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som

direkte eller indirekte påvirker helsen» (Folkehelseloven, 2012, § 3). Folkehelse er forankret i Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven, 2012).

2.20 Veterankontakt

Bamble kommune har veterankontakt som er tilgjengelig for veteraner, pårørende og andre som har behov for oppfølging eller informasjon. Veterankontakten veileder veteraner og deres pårørende slik at de finner frem til relevante hjelpetilbud og muligheter i tjenesteapparatet, veileder ansatte i kommunen ved behov, identifisere behov og krav som berører målgruppene samt deltar i planlegging av kommunale markeringer og feiringer på veteranfeltet.

2.21 Knutepunktet

Knutepunktet på Grasmyr er Bamble kommunes senter for livsmestring og inkludering. Her finnes følgende tjenester: Helsestasjon for barn og jordmortjeneste, vaksinasjonskontor, Barne –og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUP Vestmar), Familieteamet, Talenhuset for ungdom, Frisk Bris, Voksenopplæringen og Flyktningetjenesten. Knutepunktet ble opprettet i 2022.

2.22 Idrett, kultur og fritid

Idretts –og kulturliv er sentralt i hverdagen til mange barn og unge, voksne og eldre i kommunen, og er en arena for fellesskap, tilhørighet og mestring. Bamble har flere ulike aktivitetstilbud lokalisert i hele kommunen, og et bredt spekter av ulike lag og foreninger. Det er et sterkt ønske at alle barn i kommunen har en fritidsaktivitet. Bamble kommune har fire fritidsklubber for ungdom i alderen 13-20 år, og er fordelt på ulike lokasjoner i kommunen. Kommunen tilbyr sammen med fylket organisert og gratis transport for å sikre at alle barn og ungdom skal kunne delta på fritidstilbud rundt om i kommunen. Bamble driver en kulturskole med flere tilbud, Bamble bibliotek og litteraturhus arrangerer flere arrangementer årlig, og «Den kulturelle skolesekken» er en del av undervisningstilbudet i grunnskolen. Det finnes flere turgrupper og andre aktiviteter for eldre, blant annet «den kulturelle spaserstokken». Friskvern er et aktivitetstilbud åpent for alle innbyggere på alle ukedager, og er organisert av folkehelsekoordinator. Aktivitetene er spredt rundt i kommunen, og det tilbys mange ulike treningsgrupper.

2.23 Frivillighet

Bamble kommune har flere frivillige lag og foreninger, som er svært viktige samarbeidspartnere for kommunen. Vi ser at vi er helt avhengig av frivilligheten for å kunne tilby innbyggerne et bredt tilbud, og har utarbeidet vår tredje Handlingsplan for økt frivillighet, hvor den siste planen fra 2018 har «frivillighet i samarbeid med kommunale tjenester» som tema. Kommunen tilbyr ulike tilskuddsordninger. Bamble Frivilligsentral og Herre nærmiljøsentral har flere sosiale aktivitetstilbud hvor hensikten er å forebygge utenforskap og ensomhet. Bamble Frivilligsentral har sammen med Velferd nylig søkt om og fått innvilget prosjektmidler for å hindre ensomhet og passivitet blant hjemmeboende voksne. Røde kors tilbyr besøksvenn til mennesker som av ulike grunner føler seg ensomme, både unge og eldre. PIVETE-senteret (pårørendesenter for pårørende innen psykisk helse og rus), holder til i Porsgrunn, men er også tilgjengelig for Bambles innbyggere. A-larm er en landsdekkende bruker –og pårørendeorganisasjon innen rusfeltet, som også dekker Bamble kommune.

2.21.1 Mental helse Bamble

Mental helse er en medlemsorganisasjon for alle mennesker med psykiske helseproblemer, pårørende og andre interesserte. Gjennom politisk påvirkningsarbeid, folkeopplysning og formidling av brukererfaring, jobber organisasjonen for økt åpenhet og bedre forebygging og behandling av psykiske helseproblemer. Mental helse Bamble har flere sosiale tilbud som er en viktig arena for flere av sine medlemmer. Nylig opprettet Mental helse et eget tilbud for Unge voksne. Mental helse er fast arrangør for markeringen av Verdensdagen for psykisk helse. Mental helse har også hjelpetelefoner og chattetjeneste som alle kan kontakte anonymt.

2.21.2 LEVE Telemark

Landsforeningen for etterlatte ved selvmord (LEVE) er en frivillig organisasjon hvor formålet er å støtte etterlatte og berørte ved selvmord, og å bidra til å forebygge selvmord gjennom åpenhet, opplysningsvirksomhet og politisk arbeid. LEVE Telemark har en kafé/sorggruppe hver måned, og tilbyr en likepersonstjeneste, også til Bambles innbyggere.

2.24 Andre tjenester/instanser som yter hjelp til kommunens innbyggere

I tillegg til de tjenester og tilbud som er nevnt over, er det en rekke andre tjenester og instanser som yter hjelp til Bamble kommunes innbyggere. Dette er blant annet spesialisthelsetjenesten inkludert DPS og BUP, Krisesenteret i Telemark, SMISO Telemark (Senter mot incest og seksuelle overgrep), Grenland Familievernkontor og Alternativ til vold Telemark. Det finnes en rekke hjelpetelefoner og chattetjenester, som Kirkens SOS, Kors på halsen, Alarmtelefonen for barn og unge og, som nevnt, Mental helse sin hjelpetelefon.

UTKAST

Referanseliste

Barnevernsloven. (2021). *Lov om barnevern*. (LOV-2021-06-18-97). Lovdata. Hentet fra: [Lov om barnevern \(barnevernsloven\) - Lovdata](#)

Folkehelseloven. (2012). *Lov om folkehelsearbeid*. (LOV-2011-06-24-29). Lovdata. Hentet fra: [Lov om folkehelsearbeid \(folkehelseloven\) - Lovdata](#)

Kunnskapsdepartementet. (2022). *Kompetanse for fremtidens barnehage*. Regjeringen. Hentet fra: [Kompetanse for fremtidens barnehage - regjeringen.no](#)

Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver*. Udir. Hentet fra: [Rammeplan for barnehagen \(udir.no\)](#)